Evropski parlament
2024-2029

Odbor za pravice žensk in enakost spolov

2024/2124(INI)

16.7.2025

OSNUTEK POROČILA

o podjetništvu žensk na podeželskih in otoških območjih ter v najbolj oddaljenih regijah
(2024/2124(INI))

Odbor za pravice žensk in enakost spolov

Poročevalka: Elżbieta Katarzyna Łukacijewska

PR_INI

VSEBINA

Stran

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA 3

OBRAZLOŽITEV 7

PRILOGA: IZJAVA O PRISPEVKIH 9

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o podjetništvu žensk na podeželskih in otoških območjih ter v najbolj oddaljenih regijah (2024/2124(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju Direktive 2006/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o uresničevanju načela enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu[1],

– ob upoštevanju Direktive (EU) 2023/970 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. maja 2023 o krepitvi uporabe načela enakega plačila za enako delo ali delo enake vrednosti za moške in ženske s preglednostjo plačil in mehanizmi za izvrševanje[2],

– ob upoštevanju Direktive (EU) 2019/1158 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev ter razveljavitvi Direktive Sveta 2010/18/EU[3],

– ob upoštevanju strategije EU za enakost spolov za obdobje 2020–2025,

– ob upoštevanju strategije Evropskega investicijskega sklada in skupine Evropske investicijske banke za enakost spolov[4],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko[5],

– ob upoštevanju programa za ženske na vodilnih položajih pri Evropskem inštitutu za inovacije in tehnologijo ter Evropskem svetu za inovacije[6],

– ob upoštevanju načrtov za enakost spolov v okviru evropskega raziskovalnega prostora[7],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 3. maja 2022 o doseganju ekonomske neodvisnosti žensk s podjetništvom in samozaposlovanjem[8],

– ob upoštevanju člena 55 Poslovnika,

---

[1] UL L 204, 26.7.2006, str. 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/54/oj.
[2] UL L 132, 17.5.2023, str. 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/970/oj.
[3] UL L 188, 12.7.2019, str. 79, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1158/oj.
[4] https://www.eib.org/en/publications/online/all/eib-evaluation-gender-strategy.
[5] UL L 231, 30.6.2021, str. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj.
[6] https://www.eit.europa.eu/our-activities/opportunities/eic-women-leadership-programme.
[7] https://rea.ec.europa.eu/publications/impact-gender-equality-plans-across-european-research-area-0_en.
[8] UL C 465, 6.12.2022, str. 54.

– ob upoštevanju mnenja Odbora za kmetijstvo in razvoj podeželja,

– ob upoštevanju poročila Odbora za pravice žensk in enakost spolov (A10-0000/2025),

A. ker imajo ženske ključno vlogo v podeželskih gospodarstvih, vendar se pri podjetništvu in ekonomski neodvisnosti še vedno soočajo s pravnimi, finančnimi, kulturnimi in infrastrukturnimi ovirami; ker je podeželje nepogrešljivo za evropski način življenja, saj predstavlja ravnovesje med tradicijo in napredkom;

B. ker lahko ciljno usmerjena praktična podpora, npr. mikroposojila, mentorstvo in poenostavljeni postopki, pomaga novim podjetnikom;

C. ker se ženske v oddaljenih in najbolj oddaljenih regijah zaradi izoliranosti, staranja prebivalstva in omejenih storitev soočajo z vse večjimi izzivi in ovirami;

D. ker je usklajevanje podjetništva in družinskega življenja še vedno težavno, zlasti na podeželju, kjer so javne storitve omejene;

E. ker nasilje na podlagi spola, stigmatizacija in pomanjkanje podpore spodkopavajo udeležbo žensk v družbenem in gospodarskem življenju na podeželju, saj primanjkuje podpornih mrež, tradicionalne vloge spolov pa so bolj izrazite;

F. ker je digitalna vključenost žensk bistvena za njihov dostop do usposabljanja, trgov, pa tudi dela na daljavo in priložnosti za inovacije; ker lahko izobraževanje deklet na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike pomaga odpraviti razlike med spoloma;

G. ker podpora ženskam v kmetijstvu, tradicionalnih obrteh in ustvarjalnih sektorjih prispeva k odpornosti lokalnega gospodarstva, ohranjanju kulture in generacijski pomladitvi;

H. ker so podatki, razčlenjeni po spolu, bistvenega pomena za razvoj politik za podjetništvo na podeželju, ki bodo učinkovito obravnavale specifične potrebe žensk;

Vključevanje konkurenčnosti

1. poudarja, da podjetnice poganjajo inovacije, kohezijo in konkurenčnost na podeželju; poziva k boljšemu dostopu do financiranja inovacij, programov prilagojene podpore za mala in srednja podjetja ter priložnosti v zelenem in digitalnem gospodarstvu, da bodo lahko podjetnice polno sodelovale na trgih v razvoju;

2. poziva k razvoju mrež strukturiranega mentorstva in platform vzajemnega učenja, zlasti na področjih, kot so digitalizacija, finance in uprava;

3. poziva države članice, naj s kampanjami ozaveščanja promovirajo zgodbe o uspehu podeželskih podjetnic, da bi povečale prepoznavnost, zaupanje in sodelovanje skupnosti;

4. poziva Komisijo in Evropski inštitut za enakost spolov, naj v sodelovanju s socialnimi partnerji analizirata glavne ovire za zaposlovanje in podjetništvo žensk, tudi v oddaljenih in najbolj oddaljenih regijah;

5. podpira strategijo Komisije za unijo prihrankov in naložb ter oblikovanje in razširitev vključujočih finančnih instrumentov, tudi z naložbenim varčevalnim računom z oznako EU, da bi podjetjem EU omogočili lažji dostop do financiranja;

6. poziva k ciljno usmerjenim naložbam v digitalno infrastrukturo, razvoj znanj in spretnosti ter okvire vključujoče digitalne politike, ki bodo zagotavljali, da ženske na podeželju pri digitalnem prehodu ne bodo zapostavljene;

7. poziva k ciljno usmerjenim ukrepom za izboljšanje dostopa žensk, zlasti bodočih kmetic in podjetnic, do zemljišč, finančnih sredstev, izobraževanja in usposabljanja;

8. poziva Komisijo, naj v okviru ustreznih programov nameni dovolj sredstev za podporo podjetjem na podeželju in oddaljenih območjih, ki jih vodijo ženske, zlasti v inovativnih sektorjih in turističnem sektorju;

Vključevanje pripravljenosti

9. poziva države članice, naj poskrbijo, da bodo digitalna znanja in spretnosti ter predmeti s področja naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike vključena v izobraževanje tako, da se bodo zavračali škodljivi spolni stereotipi in podpirala celovita vzgoja o privolitvi in pravicah;

10. poziva države članice, naj zagotovijo spolno občutljivo usposabljanje ter službe in infrastrukturo za ukrepanje v izrednih razmerah, da bi ublažile posledice kriz za podeželske skupnosti;

Tradicionalna kultura in obrt

11. pozdravlja skupnosti, kjer sprejemajo lokalno kmetijstvo, ki ga vodijo ženske, in tradicionalne obrti, ki jih na primer spodbujajo lokalna združenja gospodinj, znamenitosti in muzeji, saj spodbujajo turizem in družbeni ponos v lokalni skupnosti;

12. poudarja socialno-ekonomski potencial tradicionalnih obrti in krožnega lokalnega gospodarstva, zlasti za starejše ženske; poziva Komisijo in države članice, naj z ukrepi za usposabljanje, financiranje in prepoznavnost podprejo medgeneracijsko podjetništvo in obrtne vrednostne verige;

13. spodbuja podpiranje vseživljenjskega učenja, priznavanje predhodnega učenja in digitalno vključevanje starejših žensk na podeželju;

14. poziva k večji podpori pri ohranjanju večstoletnih tradicionalnih obrti, kot so tkanje, vezenje in lončarstvo, ki jih spodbujajo številna podeželska združenja gospodinj;

Kmetijstvo

15. poudarja, da je treba povečati prepoznavnost prispevka žensk v kmetijstvu, tudi na družinskih kmetijah, ter ga v večji meri priznavati in ceniti; poziva, naj imata oba spola enak dostop do zemljišč, sredstev iz skupne kmetijske politike, svetovalnih storitev, podpore za inovacije in dednih pravic;

16. spodbuja države članice, naj zbirajo podatke, razčlenjene po spolu, o lastništvu zemljišč, vodenju kmetij in neformalnih prispevkih žensk;

17. poziva k ukrepanju v podporo mladim kmeticam, saj je generacijska pomladitev ključna za ohranjanje kmetijske dejavnosti, ki zagotavlja prehransko varnost in živahne podeželske skupnosti;

18. poziva k večji vključenosti na podeželju ter k odpornim in dobro povezanim območjem, ki zagotavljajo varne in visokokakovostne proizvode in storitve za širšo družbo;

Enak dostop do infrastrukture in storitev

19. poudarja, da je pravičen dostop do infrastrukture, kot sta hitri internet in zanesljiv prevoz, bistven, da se ženskam na podeželju omogoči udeležba v gospodarstvu in izobraževanju ter državljanska udeležba;

20. spodbuja naložbe v socialna podjetja, zadruge in poslovne modele, povezane z oskrbo, ki krepijo vlogo žensk na podeželju, hkrati pa izpolnjujejo lokalne potrebe, kot so otroško varstvo, oskrba starejših in dobrobit skupnosti;

21. poudarja, da omejen dostop do zdravstvenega varstva, vključno z nego za matere in storitvami na področju duševnega zdravja, nesorazmerno negativno vpliva na ženske na podeželju ter v otoških in najbolj oddaljenih regijah; poziva države članice, naj z mobilnimi ambulantami in telemedicino poskrbijo za razpoložljivost, cenovno dostopnost in neprekinjeno izvajanje osnovnih zdravstvenih storitev;

Nasilje

22. priznava, da je nasilje na podlagi spola, vključno z nasiljem v družini ter ekonomskim, spolnim in psihološkim nasiljem, resna ovira za samostojnost in udeležbo žensk v gospodarskem življenju v podeželskih in otoških regijah;

23. poziva Komisijo in države članice, naj zagotovijo, da bo podjetništvo žensk v podeželskih, otoških in najbolj oddaljenih regijah v večletnem finančnem okviru za obdobje po letu 2027 ustrezno podprto, tudi s financiranjem iz ustreznih programov, kot so skupna kmetijska politika, Obzorje Evropa in digitalna Evropa; poudarja, kako pomembno je olajšati dostop do financiranja EU za podeželska podjetja, zadruge in projekte v skupnosti, ki jih vodijo ženske;

24. ponovno poudarja, da je potrebna celovita strategija EU za podjetništvo žensk v podeželskih, otoških in najbolj oddaljenih regijah, ter poziva, naj se tej strategiji izrecno dodelijo namenska finančna sredstva in mehanizmi financiranja;

°

° °

25. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji.

OBRAZLOŽITEV

Ženske v podeželskih, otoških in najbolj oddaljenih regijah so gonilna sila blaginje skupnosti, gospodarske odpornosti in socialne kohezije. Vendar se v EU, med drugim na Poljskem, še vedno soočajo s socialnimi, finančnimi ali pravnimi ovirami, ki omejujejo njihovo polno gospodarsko udeležbo. Namen tega poročila je izpostaviti te izzive, hkrati pa predstaviti praktična in ciljno usmerjena priporočila za krepitev podjetništva žensk ter njihove socialne vključenosti in dolgoročne ekonomske neodvisnosti na podeželskih območjih.

V številnih državah članicah imajo ženske na podeželju nesorazmerno slabši dostop do financiranja, cenovno dostopnega otroškega varstva, ustreznih prometnih povezav, digitalne infrastrukture in podpornih sistemov, ki upoštevajo vidik spola. Razlike v plačah med spoloma in tradicionalna razporeditev bremena oskrbe so v mestnih okoljih še vedno prisotni, na podeželskih območjih pa so pogosto še izrazitejši. Na Poljskem na primer ženske v obrobnih občinah in občinah z nizko gostoto prebivalstva pogosto poleg neplačane oskrbe opravljajo neformalno delo ali delo na družinski kmetiji, ki ni priznano in ne zagotavlja socialne varnosti. Kljub temu so lokalne pobude, kot so lokalna združenja gospodinj ali podeželske zadruge, dokazale, da lahko ženske z ustrezno institucionalno podporo vodijo uspešna lokalna gospodarstva, ohranjajo kulturno dediščino in gradijo vključujoče inovacijske ekosisteme.

V tem poročilu je poudarjeno, da je treba posamične ukrepe nadomestiti s celovitejšim pristopom, ki bo upošteval vidik spola. Poziva k vključevanju načela enakosti spolov v politiko razvoja podeželja, kohezijsko politiko ter digitalno in kmetijsko politiko. V dokumentu je poudarjen tudi pomen zbiranja podatkov, razčlenjenih po spolu, ozaveščanja o prispevkih žensk k lokalnim gospodarstvom ter podpiranja njihove udeležbe na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike ter digitalnem prehodu. Ti ukrepi so bistveni za zagotovitev, da ženske pri preoblikovanju podeželskih območij ne bodo zapostavljene.

Posebna pozornost je namenjena razpoložljivosti finančnih sredstev. Podjetnice na podeželju, zlasti nove podjetnice ali tiste, ki delajo v sektorju oskrbe, turizma ali tradicionalne obrti, se še vedno soočajo z nesorazmernimi težavami pri dostopu do posojil in podpore za podjetja. V zvezi s tem se v poročilu pozdravlja pobuda za naložbeni varčevalni račun EU in se poziva k posebni različici, prilagojeni ženskam na podeželju. Poleg tega se v njem poziva Komisijo in države članice, naj zagotovijo, da bo večletni finančni okvir za obdobje po letu 2027 vključeval namenska sredstva za podjetništvo žensk v okviru SKP, programa Obzorje Evropa in programa za digitalno Evropo.

Poročilo obravnava tudi naravo kmetijske delovne sile na podeželju v povezavi z enakostjo spolov. Kljub temu, da imajo ženske v kmetijski proizvodnji in upravljanju kmetij osrednjo vlogo, so v uradni statistiki in pri oblikovanju politik pogosto prezrte. Nerešena ostajajo tudi vprašanja dostopa do zemljišč, pravičnega plačila, dednih pravic in dostopa do sredstev SKP. Kot je razvidno iz raziskav, predstavljenih odboru FEMM, v številnih državah članicah, vključno s Poljsko, še vedno prevladujeta vzorec, po katerem deduje sin, in prepričanje, da je žensko delo manj vredno.

Poročilo poleg ekonomskih vidikov obravnava tudi povezavo med dostopom do storitev, nasiljem in izključenostjo. Nasilje na podlagi spola je razširjen pojav, ki ga ženske na podeželju pogosto ne prijavijo zaradi stigmatizacije, pomanjkanja storitev in zakoreninjenih

tradicionalnih vlog spolov. V poročilu je poudarjeno, da so nujno potrebni dostopni, zaupni in dobro financirani podporni sistemi ter ukrepi za ozaveščanje in preprečevanje, ki temeljijo na skupnosti.

Pomembno je, da ta pobuda ni zgolj odziv na obstoječe neenakosti, temveč vključuje tudi vizijo. To je vizija vključujočega razvoja podeželja, kjer ženske niso zapostavljene, temveč so osrednje akterke. Kjer se tradicionalne obrti, kmetijstvo, krožno gospodarstvo in digitalne inovacije ne izključujejo, temveč se prepletajo. Kjer je delo žensk priznano, cenjeno in podprto.

Poročilo temelji na obstoječi zakonodaji in strategijah EU, vključno z direktivo o preglednosti plačil, direktivo o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja in strategijo za enakost spolov za obdobje 2020–2025. Usklajeno je s cilji uredbe o skupnih določbah ter načeli vključevanja načela enakosti spolov in teritorialne kohezije.

Pri njegovi pripravi so bili upoštevani prispevki akademskih strokovnjakov, civilne družbe in poslancev Evropskega parlamenta. Poročevalka se zahvaljuje vsem, ki so prispevali svoje izkušnje, analize in praktične primere. Njihov prispevek je pripomogel k oblikovanju načrta politike, ki je ambiciozen in izhaja iz realnosti.

Žensko podjetništvo na podeželskih ni ozko in specifično vprašanje, temveč je vprašanje pravičnosti, kohezije in trajnostnega razvoja. Ukrepati je treba zdaj.

PRILOGA: IZJAVA O PRISPEVKIH

Poročevalka na podlagi člena 8 Priloge I Poslovnika izjavlja, da je v svoje poročilo vključila prispevke o vprašanjih, ki zadevajo predmet poročila, ki jih je med pripravo osnutka poročila prejela od naslednjih zastopnikov interesov, ki spadajo na področje uporabe Medinstitucionalnega sporazuma o obveznem registru za preglednost[1], ali naslednjih predstavnikov javnih organov tretjih držav, vključno z njihovimi diplomatskimi misijami in veleposlaništvi:

1. Zastopniki interesov, ki spadajo na področje uporabe Medinstitucionalnega sporazuma o obveznem registru za preglednost
South East Technological University-Ireland
Yolo - you only live once
Vereniging Universiteiten van Nederland
University of Galway
2. Predstavniki javnih organov tretjih držav, vključno z njihovimi diplomatskimi misijami in veleposlaništvi

Priprava tega seznama je v izključni pristojnosti poročevalke.

Če so na seznamu navedene fizične osebe z imenom ali njihovo funkcijo ali z obema, poročevalka izjavlja, da je zadevne fizične osebe seznanila z obvestilom Evropskega parlamenta o varstvu podatkov št. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), v katerem so opredeljeni pogoji, ki veljajo za obdelavo njihovih osebnih podatkov, ter pravice, povezane s to obdelavo.

[1] Medinstitucionalni sporazum z dne 20. maja 2021 med Evropskim parlamentom, Svetom Evropske unije in Evropsko komisijo o obveznem registru za preglednost (UL L 207, 11.6.2021, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).